

Dostępność Cyfrowa Dokumentów

Informacje podstawowe

DATA

18.12.2024r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
Regulacje prawne.....	3
Kto podlega obowiązkowi?.....	3
Konsekwencje niedostosowania się do przepisów	3
Wymagania minimalne dla dokumentów dostępnych cyfrowo PDF/UA	4
Jakie dokumenty podlegają cyfrowej dostępności?	4
Nowe dokumenty	4
Dokumenty archiwizowane.....	4
Wymagania ogólne	4
Wymagania techniczne	4
Podejście do dokumentów istniejących	5
Pełna migracja dokumentów archiwalnych	5
Konwersja dokumentów na żądanie	5
Elastyczna strategia konwersji.....	5
Możliwości kontrolne	5
Automatyczna weryfikacja pod kątem wymagań technicznych	5
Interaktywna recenzja i ocena człowieka.....	5
Podsumowanie	6
Zaproszenie do współpracy.....	6

WSTĘP

Dostępność cyfrowa to cecha dokumentów oznaczająca, że mogą one być również używane bez ograniczeń przez osoby z niepełnosprawnością umysłową i fizyczną.

Jej znaczenie jest regulowana przez prawo i już obowiązuje w wielu branżach i obszarach naszego życia.

REGULACJE PRAWNE

Ustawa z dnia **4 kwietnia 2019** r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (dalej: ustawa o dostępności cyfrowej) to pierwsza polska ustawa, która w całości dotyczy dostępności cyfrowej:

- wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 327 z 02.12.2016, dalej: dyrektywa);
- nakłada na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności cyfrowej i obowiązek zamieszczenia deklaracji dostępności;
- określa zasady monitorowania dostępności cyfrowej i zasady postępowania w przypadku jej braku.”

Ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zapewnianiu spełniania wymagań dostępności niektórych produktów i usług przez podmioty gospodarcze – podpisana 9 maja 2024 roku. Wejdzie w życie **28 czerwca 2025** r., z wyjątkiem art. 6 pkt 1, 2 i 5-9 oraz art. 39 pkt 6, które weszły już w życie 30 maja 2024 r.

W tworzeniu dokumentów dostępnych cyfrowo mają pomagać: **Wytyczne WCAG** (od angielskiego Web Content Accessibility Guidelines)

KTO PODLEGA OBOWIĄZKOWI?

- **Instytucje publiczne**, takie jak władze i inne organy publiczne - muszą zapewnić, że ich oferty cyfrowe i fizyczne spełniają wymogi dostępności.
- **Producenci i dostawcy usług** - muszą zapewnić, że ich produkty i usługi spełniają wymogi dostępności.
- **Firmy** zatrudniające ponad 10 pracowników lub o obrotach przekraczających dwa miliony euro – jeśli oferują produkty i usługi dla ogółu społeczeństw to są zobowiązane do zapewnienia ich dostępności.

KONSEKWENCJE NIEDOSTOSOWANIA SIĘ DO PRZEPISÓW

- **Kary administracyjne** - zagrożenie obejmuje zarówno niezapewnienie dostępności cyfrowej (do 10.000,00 PLN) jak i niesporządzanie deklaracji dostępności (do 5.000,00 PLN)
- Działanie prawne ze strony konsumentów/adresatów.
- Publikacje decyzji
- Szkody na wizerunku firmy

WYMAGANIA MINIMALNE DLA DOKUMENTÓW DOSTĘPNYCH CYFROWO PDF/UA

Norma ISO dla PDF/UA definiuje szczegółowe zasady dla dostępnych plików PDF. Minimalne wymagania obejmują:

- **Klasyfikację dokumentów** według treści i nieistotnych obiektów;
- Dodawanie **znaczników semantycznych** (zgodnych z PDF 1.7) oraz ich integrację z koherentnym drzewem struktury dokumentu;
- Oznaczanie artefaktów/obiektów wyłącznie za pomocą **tagów**;
- Odzwierciedlenie **logicznej kolejności czytania** w drzewie struktury;
- **Opis alternatywny** dla obrazów lub innych elementów graficznych.

JAKIE DOKUMENTY PODLEGAJĄ CYFROWEJ DOSTĘPNOŚCI?

NOWE DOKUMENTY

Wszystkie nowotworzone lub aktualizowane dokumenty muszą być sporządzane i udostępniane w wersji dostępnej cyfrowo. To wymaganie nakłada na autorów, zwiększenie poziomu i umiejętności technicznych posługiwania się edytorami tekstów.

DOKUMENTY ARCHIWIZOWANE

- W przypadku Administracji Publicznej dokumenty już istniejące, aktualnie udostępniane on-line - muszą być udostępniane w formie dostępnych cyfrowo.
- W przypadku firm prywatnych- nowe publikacje muszą być dostępne cyfrowo. W stosunku do starych plików nie zawsze istnieje wyraźny obowiązek ich konwersji do postaci dostępnych cyfrowo, chyba że dokumenty te są niezbędne dla ogółu społeczeństwa lub są często konsultowane.
- Obowiązuje zasada – jeśli użytkownik z niepełnosprawnością poprosi o dokument obowiązkowo musi go, w każdym przypadku otrzymać w wersji dostępnej cyfrowo.

WYMAGANIA OGÓLNE

Aby dokument PDF mógł być uznany za dostępny dla osób niepełnosprawnych, musi spełniać szereg wymagań technicznych i funkcjonalnych. W szczególności wymagania te powinny umożliwiać, czytnikom ekranu (używanych przez osoby niewidome lub niedowidzące) i innym technologiom wspomagającym, łatwą nawigację po dokumencie. Dokumenty muszą być zgodne ze standardem PDF/UA (Universal Accessibility), który jest międzynarodowym standardem ISO dotyczącym dostępności plików PDF.

WYMAGANIA TECHNICZNE

- **Struktura i znaczniki semantyczne, znaczniki nagłówków i akapitów** - dokument musi być ustrukturyzowany przy użyciu odpowiednich znaczników. Tagowanie
- **Spis treści**- jeśli dokument jest długi, należy dołączyć interaktywny spis treści.
- **Tekst alternatywny dla obrazów**- każdy obraz w dokumencie musi mieć tekst alternatywny opisujący jego zawartość lub funkcję.
- **Logiczna kolejność czytania** - Treść dokumentu musi być zgodna z logiczną kolejnością czytania, co oznacza, że tekst musi być zorganizowany w taki sposób, aby czytniki ekranu mogły odczytać informacje we właściwej kolejności.

- **Tekst do wyboru** - Cały tekst musi być możliwy do wyboru, tzn. musi być prawdziwym tekstem (a nie obrazem tekstu). Jeśli plik PDF jest oparty na skanie fizycznego dokumentu, musi zostać przekonwertowany na tekst.
- **Dostępne tabele** - tabele muszą być poprawnie oznaczone. Nagłówki tabeli muszą być zidentyfikowane i poprawnie skojarzone z odpowiednimi komórkami.
- **Opisowe hiperłącza**- Wszystkie łącza w pliku PDF muszą być jasne i opisowe. Zamiast ogólnego łącza, takiego jak „kliknij tutaj”, tekst łącza powinien wskazywać miejsce docelowe lub działanie.
- **Język dokumentu** -Główny język dokumentu musi być określony we właściwościach pliku PDF. Dzięki temu technologie wspomagające mogą używać prawidłowej wymowy języka dokumentu.
- **Metadane** - Metadane pliku PDF powinny zawierać istotne informacje, takie jak tytuł, autor, temat i słowa kluczowe, aby ułatwić indeksowanie zawartości dokumentu.
- **Brak migających lub animowanych elementów**- Plik PDF nie powinien zawierać niczego, co miga lub zmienia się nieoczekiwanie, ponieważ może to być uciążliwe dla użytkowników, a nawet powodować drgawki u osób z pewnymi schorzeniami.

PODEJŚCIE DO DOKUMENTÓW ISTNIEJĄCYCH

PEŁNA MIGRACJA DOKUMENTÓW ARCHIWALNYCH

Przeniesienie wszystkich dokumentów archiwalnych do nowego, przyszłościowego systemu archiwizacji. Korzyści obejmują standaryzację przechowywania danych, poprawę wyszukiwania i dostępności oraz spełnienie aktualnych wymagań zgodności.

KONWERSJA DOKUMENTÓW NA ŻĄDANIE

Dokumenty są indywidualnie konwertowane do formatu PDF/UA w miarę potrzeb. To elastyczne i oszczędne podejście pozwala zminimalizować koszty i wysiłek w porównaniu z pełną migracją.

ELASTYCZNA STRATEGIA KONWERSJI

Połączenie obu opcji. Na przykład firma może konwertować starsze dokumenty na żądanie, a dynamiczne dokumenty, które często ulegają zmianom, przenosić do nowego archiwum PDF/UA.

MOŻLIWOŚCI KONTROLNE

AUTOMATYCZNA WERYFIKACJA POD KĄTEM WYMAGAŃ TECHNICZNYCH

- Czy cała treść ma tagi?
- Czy wszystkie obrazy mają alternatywny tekst?
- Czy istnieje tytuł dokumentu?
- Czy PDF/UA jest poprawny składniowo?

INTERAKTYWNA RECENZJA I OCENA CZŁOWIEKA.

- Czy dokument może być używany z technologią wspomagającą?
- Czy dokument ma logiczną kolejność czytania?
- Czy teksty alternatywne prawidłowo opisują zawartość obrazów?
- Czy tytuł dokumentu jest odpowiedni do dokumentu?
- Czy nagłówki są prawidłowo oznaczone?

PODSUMOWANIE

Cyfrowa dostępność wymusza również odejście, od dotychczas wykorzystywanego w tradycyjnym druku, formatu A4 na rzecz bardziej zróżnicowanych formatów. Jest to konsekwencją rozwoju digitalizacji, która obejmuje nie tylko dokumenty z tradycyjnych fizycznych kanałów emisyjnych, ale również wszystkie pozostałe cyfrowe kanały wyjściowe (www. E-mail, SMS, MMS itd.)

Cyfrowa dostępność to cecha plików PDF stworzonych tak by technologie wspomagające mogły przedstawiać, zawarte w nich treści, w sposób zrozumiały dla wszystkich użytkowników również tych z niepełnosprawnościami. Czytnik ekranu może ułatwić niewidomemu przeglądanie treści z wykorzystaniem zmysłu słuchu z zachowaniem logiki, kolejności i wagi informacji. Występujące w dokumencie obiekty inne niż tekstowe, dzięki tekstom alternatywnym są prezentowane w sposób opisowy.

Format PDF/UA (UA = „Universal Accessibility”) jest obecnie standardem tworzenia dostępnych dokumentów PDF. Norma ISO 14289-1, znana jako PDF/UA, została opublikowana latem 2012 r.

Cyfrowa dostępność wymaga by do pliku w dotychczasowym formacie PDF i dodawać **tagi**. Pozwala to ustrukturyzować przetwarzany dokument.

Tagi PDF pozwalają opisać i wyspecyfikować logiczną strukturę dokumentu: nagłówki, akapity, listy i tabele. Ułatwia to, osobom z tego korzystającym, nawigację i rozumienie treści. Tagi można dodawać podczas tworzenia dokumentu lub później, wykorzystując do tego specjalistyczne oprogramowanie narzędziowe.

Ręczne tagowanie, w celu nadania dokumentowi cechy Cyfrowej dostępności, oferowane jest przez różnych dostawców. Istnieją również narzędzia pozwalające automatyzować te proces jednakowo w stosunku do nowych dokumentów jak również w stosunku do dokumentów archiwizowanych niezależnie od ich wieku i formatu.

ZAPROSZENIE DO WSPÓŁPRACY

Dysponujemy: wiedzą, doświadczeniem i umiejętnościami związanymi z obsługą dokumentów. Zapraszamy do współpracy na każdym etapie realizacji nałożonego przez ustawę obowiązku. Nasze wsparcie może dotyczyć:

- Analizy i oceny aktualnej sytuacji.
- Specyfikacji potrzeb.
- Szkoleń i podnoszenia kwalifikacji w zakresie pracy z edytorami tekstu.
- Dostarczenia rozwiązań systemowych dotyczących cyfrowej dostępności dokumentów i automatyzacji jej osiągania.
- Dostarczania kompleksowych rozwiązań tworzenia i zarządzania centralnymi repozytoriami szablonów, dokumentów i reguł tagowania, w tym również dla potrzeb konwersji dokumentów do postaci dostępnej cyfrowo.
- Migracji archiwów.
- ... i wielu innych